

Берлинска декларација о отвореном приступу знању у области природних и хуманистичких наука

Увод

Интернет је променио из основа стварну ситуацију у области праксе и економије ширења научних знања и приступа културним добрима. По први пут интернет пружа шансу да се успостави глобални приказ људског знања, укључујући културно наслеђе и гаранције за приступ широм света.

Ми доле потписани се сматрамо обавезним да размотримо изазов који пружа интернет као функционални медијум за ширење знања. Очито је да ће тај развој моћи значајно да модификује природу објављивања као и постојећи систем осигуравања квалитета.

У складу са духом Декларације *Будимпештанске иницијативе* за отворени приступ, *ЕСНО* повеље и *Bethesda* изјаве о објављивању са отвореним приступом, ми смо припремили нацрт Берлинске декларације **како би промовисали интернет као функционални инструмент за глобалну научну базу знања и људских размишљања** и предложили мере које би креатори истраживачке политике, научне институције, фондови за финансирање истраживања, библиотеке, архиви и музеји требало да размотре.

Циљеви

Наша мисија ширења знања је само половично испуњена ако информације нису широко и одмах доступне друштву. Нове могућности ширења знања не само класичним облицима него све више и **преко парадигме отвореног приступа преко интернета**, треба да буду подржане.

Ми дефинишемо отворени приступ као садржајни извор људског знања и културне баштине који је потврђен од стране научне заједнице.

Да би реализовали визију глобалног и приступачног приказа знања, **будућа мрежа** треба да буде **одржива, интерактивна и транспарентна**. Садржај и алати за претраживање морају бити у отвореном приступу и компатибилни.

Дефиниција прилога са отвореним приступом

Успостављање отвореног приступа као светске процедуре у идеалном случају тражи активни допринос сваког појединог ствараоца научног знања и поседника културног наслеђа. **Прилози са отвореним приступом укључују оригиналне резултате научних истраживања, сирове податке, метаподатке, изворе, дигиталне приказе сликовног и графичког материјала и научни мултимедијални материјал.**

Прилози са отвореним приступом морају да задовоље два услова:

1. Аутор(и) и носилац (носиоци) ауторских права поклањају свим корисницима слободно, неопозиво, светско право да приступе, копирају, користе, шире, преносе и приказују рад јавно и да производе и шире радове настале на основу њих у било ком дигиталном медијуму, за било коју одговорну употребу у којој постоји права атрибуција аутора (заједнички стандарди, који ће наставити да обезбеђују механизам обавезног навођења аутора и одговорног коришћења објављених радова, као и до сада), као и право да начине мали број штампаних копија за личну употребу.

2. Потпуна верзија рада и свог пратећег материјала, укључујући копију дозволе како је горе наведено у одговарајућем електронском облику се похрањује (и на тај начин публикује) у најмање једном репозиторију уз примену одговарајућих техничких стандарда (као што је дефиниција отвореног архива), који има подршку и одржава га нека академска институција, научно друштво, владина агенција или друга установа која тежи да омогући слободан приступ, неограничену дистрибуцију, интероперабилност и дугорочно архивирање.

Подршка преласку на парадигму отвореног приступа

Наша организација је заинтересована за даљу промоцију нове парадигме отвореног приступа на добробит науке и друштва. Стога намеравамо да напредујемо тако што ћемо:

- охрабривати наше истраживаче/кориснике фондова да објављују своје радове према принципима парадигме отвореног приступа;
- охрабривати поседнике културног наслеђа да подржавају отворени приступ постављањем својих ресурса на интернет;
- развијати начине и путеве за евалуацију радова у отвореном приступу и онлајн часописа како би се задржали стандарди осигурања квалитета и добре научне праксе;
- подржавати став да публикације објављене у отвореном приступу буду разматране приликом унапређивања аутора и вредновања њиховог научног доприноса, и
- подржавати суштинску вредност доприноса инфраструктури отвореног приступа развојем софтвера, обезбеђивањем садржаја, израдом метаподатака или публикавањем појединачних радова.

Схватато да процес преласка на отворени приступ мења ширење знања у легалном и финансијском смислу. Наша организација намерава да тражи решења која подржавају даљи развој постојећих легалних и финансијских оквира како би олакшала оптимално коришћење и приступ.

у Крагујевцу, 28. јуна 2012.године

Број: 492/13

РЕКТОР УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ,

Проф.др Слободан Арсенијевић

